

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta tat-28 ta' Ottubru, 2010

Citazzjoni Numru. 1088/2003

**A B, f' isimha proprju u ghan-nom u in rapprezentanza
ta' wliedha minuri C, D u E,
ahwa B
vs
F B**

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni, prezentat fil-21 ta' Ottubru 2003, li permezz tieghu l-attrici ppremettiet: li l-partijiet izzewgu fil-11 ta' Gunju 1989, u minn dan iz-zwieg ghandhom tlett itfal: C [12], D [11] u E [7]; li z-zwieg tkisser b' mod irrimedjabbli tort tal-konvenut li rrenda ruhu hati fil-konfront ta' l-attrici ta' mohqrija, eccessi u ngurji gravi, ukoll tirrizulta nkompatibilita' ta' karattru; li bejn il-kontendenti jezisti r-regim tal-komunjoni ta' l-akkwisti; li l-art li fuqha nbriet id-dar matrimonjali hija taz-zewg partijiet, u li, ghalkemm fuq l-att opportun deher biss il-konvenut, l-akkwist sar ukoll f' isem l-attrici; li l-attrici

ottjeniet id-debta awtorizzazzjoni sabiex tipprocedi bil-kawza odjerna; ghalhekk qed titlob li din il-Qorti: [1] tiddikjara s-separazzjoni personali bejn il-partijiet, tort tal-konvenut kif fuq indikat; [2] [4] tordna x-xoljiment, il-likwidazzjoni u l-assenjazzjoni ta' l-assi tal-komunjoni ta' l-akkwisti; [3] tiddikjara li l-art li fuqha nbriet id-dar konjugali giet akkwista mill-konvenut anke fl-interess u b' inkariku ta' l-attrici, b' mod li llum din id-dar hija proprjeta' taz-zewg partijiet fi kwoti ndaqs; [5] tordna li l-konvenut jirrestitwixxi lill-attrici l-oggetti parafernali taghha, jew il-valur taghhom; [6] tordna li l-konvenut ihallas lill-attrici retta alimentarja, ghaliha u ghall-ulied minuri; [7] tafda l-kura u kustodja ta' l-ulied minuri lill-attrici, b' access favur il-konvenut; [8] tapplika fil-konfront tal-konvenut l-effetti kollha ta' l-artikoli 48 u 50 tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta; bl-ispejjez kontra l-konvenut;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet li biha l-konvenut [1] cahad bil-qawwa li huwa b' xi mod responsabbli ghat-tifrik taz-zwieg, u ddikjara li hu ghadu lest li jirrikoncilja ma' martu meta din joghghobha ghaliex "jemmen li ma tezisti l-ebda raguni gravi ghas-separazzjoni."¹; [2] li jichad il-pretensjoni attrici li l-art li fuqha hija mibnija d-dar konjugali tiffirma parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti, u jsostni li din l-art hija parafernali tieghu li hu kien akkwista f' ismu biss, u l-attrici "ma ppartecipatx bl-ebda mod fl-akkwist ta' l-art u fil-bini tad-dar; izda jghid li hi "ikkontribwit biss ghat-tlestija tad-dar billi hallset circa LM7,000 fi spejjez" liema kreditu huwa hu dispost li jhallas lill-attrici; [3] li hu dispost li jhalli lill-attrici u lil uliedhom jibqghu jirrisjedu fid-dar matrimonjali sakemm l-ahhar minn uliedu jiehu l-istat tieghu, filwaqt li hu jghix band' ohra;

Rat li din il-kawza mxiet kontestwalment mal-kawza numru 1105/04 fl-ismijiet inversi u li titratta l-istess meritu tal-kawza odjerna, u li f' dik il-kawza l-konvenut, allura attur, qed jitlob is-separazzjoni personali minn ma' l-attrici, allura konvenuta, stante li "il-hajja konjmugali bejn il-kontendenti m' ghadhiex aktar possibbli minhabba sevizzi,

---

¹ Vol.1 – fol.55

eccessi u ngurji gravi da parti tal-konvenuta [martu], u billi l-konvenuta warrbet lil zewgha ghal persuna jew persuni ohra.” Minn naha taghha l-konvenuta fid-dikjarazzjoni guramentata taghha taferma li mhuwiex minnu li hi “warrbet lil zewgha u ssostitwielu bil-hbieb. Din hija biss skuza ta' l-attur biex jipprova jiskolpa ruhu.”²

Rat l-atti kollha tal-kawza, inkluzi d-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet, il-listi tax-xhieda, l-affidavits prezentati u r-rapport tal-perit legali l-Avukatessa Dottor Claire Bonello;³

Rat is-sottomissjonijiet studjati taz-zewg partijiet;

Ikkunsidrat;

L-Azzjoni

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attrici qeda titlob li din il-Qorti tiddikjara s-separazzjoni personali minn ma' zewgha l-konvenut, stante li z-zwieg bejniethom tkisser irrimedjabbilment ghar-ragunijiet kontemplati fl-artikolu 40 tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta, unikament imputabbli lill-konvenut.

Minn naha tieghu l-konvenut, filwaqt li jichad dak allegat fil-konfront tieghu fl-att tac-citazzjoni, jsostni li ma hemmx ragunijiet gravi li jwasslu ghas-separazzjoni; izda permezz ta' citazzjoni separata, anke hu talab is-separazzjoni personali minn ma' martu ghall-istess ragunijiet attribwiti lilu.

Separazzjoni Personali

Illi l-partijiet izzewgu fil-11 ta' Gunju 1989, u minn dan iz-zwieg ghandhom tlett-it tfal, C, D u E, li twieldu rispettivament fl-14 ta' Mejju 1991, fit-18 ta' April 1992 u fl-20 ta' Mejju 1996.

Illi, ghalkemm esternament kien jidher li l-hajja matrimonjali bejn il-partijiet kienet wahda tajba, fil-fatt ma

---

² Cit.1105/03 – Vol.1 – fol.48

³ Cit.1105/03 – Vol.2 – fol.73 *et seq.*

kinitx, u l-attrici kienet imdejqa fil-hajja li kienet qeda tghix mal-konvenut. L-inwkiet matrimonjali aggrava meta hi skopriet li l-kuntratt ta' l-akkwist ta' l-art li fuqha kienet mibnija d-dar matrimonjali kien hemm indikat isem il-konvenut biss bhala l-akkwist ta' l-art, meta hi kienet, sa minn qabel iz-zwieg hallset b' mod regolari nofs ir-ripagamenti tas-self tad-dar, u kienet hallset ukoll ghal diversi xogholijiet li saru fid-dar.

Illi, wara konvivenza ta' circa hmistax-il sena, l-attrici pprocediet ghas-separazzjoni personali.

Verzjoni Attrici

Illi l-attrici spjegat fid-dettal dak li kien idejjaqha tul-hajja matrimonjali mal-konvenut. Tghid, kif jumejn wara z-zwieg, meta hi kienet issugeriet lill-konvenut sabiex johrogu flimkien, dan kien qallha "Mur ghamel hajtek u lili toqghodx iddejjaqni."⁴ F' dik l-okkazzjoni kien qallha li "l-hajja mizzewga ma tfissirx li rridu naghmlu kollox flimkien ghax inkella nibdew niddejqu minn xulxin."

Illi l-komportament tal-konvenut fil-konfront ta' martu, u sussegwentement, ta' uliedu kien rifless ta' din il-fehema tal-konvenut fuq il-hajja matrimonjali. L-attrici tirrakkonta kif, matul il-konvivenza, hu kien iffokat, b' mod sproprozzjonat, fuq ix-xoghol tieghu, u fuq id-diversi hobbies li kellu, u tghid li kien johrog ghax-xoghol fil-5.45 am, u ghalkemm jispicca mix-xoghol ghal habta ta' l-4.30 pm, huwa kien jirritorna lura d-dar tard fil-ghaxija, gieghli anke fl-10.00 pm. Tghid li kien jittraskura lilha u lil uliedhom, u l-piz tal-familja kien necessarjament waqa' kollu fuqha, u li kienet tmexxi bl-ghajnuna attiva tal-genituri taghha. Ma kellha ebda ghajnuna minnu. Il-konvenut kien egojst hafna u kien maghluq fic-cirku tieghu b' mod li kien iddistakka ruhu mill-hajja ta' l-attrici u ta' uliedhom.

Illi ghalkemm hija kienet tilmenta mieghu li hu ma kienx qed ikun id-dar biex ikollu hin ghal mal-familja, huwa ma kienx jghati kaz. L-attrici tispjega li "fiz-zwieg ftit li xejn

---

⁴ Vol.1 – fol.64

nista' nghid li kelli kuntentizza .... Jiena kont nurih [lill-konvenut] li m' hinix kuntenta bil-mod kif konna qedin nghixu, u dan bit-tama li jbidel l-attitudini tieghu lejn il-hajja mizzewga. Pero' F ma riedx jaf. Jiena ridt li nqatta' hin ma zewgi u nsiru nafu lil xulxin.”⁵

Tirakkonta kif il-konvenut kien maz-zmien jitlef il-pacenzja malajr; u li “kont bdejt nibza' minnu, aktar u aktar ghaliex huwa diletant ta' l-armi [fil-fatt ghandu skieken u anke armi tan-nar]..... Kien hemm zmien meta F kien jorqod b' wahda mis-skieken li ghandu taht l-imhadda. Jiena kont noggezzjoni ghal dan il-fatt, u fl-ahhar nehhiha..... F huwa diletant kbir ta' l-arti marzjali, gwerer, Nazzizmu.”⁶

Huwa kien insensittiv fil-konfront taghha, u ssemmi li f' okkazonijiet huwa kien akkuzaha, anke quddiem it-tfal, li hija kienet daret l-irgiel kollha tal-kumpanija fejn tahdem, inkluz l-imghallem. Tghid li din hija wahda minn tant akkuzi li kien jaghmlilha.

Kien insensittiv, ghall-bzonnijiet taghha, u anke ta' uliedhom, u tirakkonta kif wara operazzjoni li ghamlet f' Marzu 1994, fuq parir mediku, hija kellha bzonn taghmel izjed ezercizju; u, ghalhekk fuq suggeriment ta' l-istess konvenut, hija bdiet tohrog timxi ma' Elizabeth Seguna, ex studentessa taghha tal-muzika, li kienet ukoll habiba tal-konvenut. L-attrici tispjega, li huma kienu johrogu tlett darbiet fil-gimgha ghal passeggjata ta' l-ezercizju, u kienu johorgu ghal habta tat-8.30 pm wara li tkun raqdet lit-tfal. Tispjega li kienet tohrog f' dak il-hin ghax ma kienx ikollha cans iehor, peress li ma riditx li thalli t-tfal wahedhom.

Eventwalment l-attrici bdiet tiftah qalbha ma' din il-habiba taghhom, u il-hrug kien sar izjed spiss; izda din kienet semplici hbiberija, u r-relazzjoni wahda platonika, kif anke l-istess konvenut jammetti.

Tghid li meta dawn kienu marru Ghawdex flimkien, dan kien ghal habta ta' Novembru 2001 “meta jiena kont wasal

---

⁵ Vol.1 – fol.66

⁶ Vol.1 – fol.73

fi stat li ma stajtx niflah is-sitwazzjoni aktar, u kont ser nitlaq mid-dar.”⁷

Tghid li anke mill-att finanzjarju il-konvenut kien xhix maghha, u ghalkemm huwa kellu xoghol regolari u tajjeb mal-kumpanija ta' missieru, hafna mill-ispejjez kellha taghmilhom hi mill-introjtu part-time li kienet taqla' mit-taghlim tal-muzika.

Illi l-egojzmu qawwi tal-konvenut, li fil-hajja mizzewga ried li jkompli jghix kif kien jghix qabel, minghajr ma jaghti kaz tal-bzonnijiet ta' martu u ta' uliedu, basta jkun moqdi hu, wassal sabiex l-attrici ma flehitx tissaport aktar fil-konvivenza matrimonjali mieghu; multo magis, meta skopriet li kien dahaq biha anke waqt l-gherusija fl-akkwist tal-art kif ser jigi spjegat aktar 'il quddiem.

Verzjoni Konvenut

Illi dan minn naha tieghu ma jichadx dak li allegat fil-konfront tieghu l-attrici fl-affidavit taghha, u jsostni li l-inkwiet beda fis-sena 2000 meta martu bdiet tohrog ma' Elizabeth Seguna.

Il-konvenut jghid li sa dak iz-zmien “il-hajja mizzewga taghna kienet wahda felici hafna ..... A dejjem gabet ruhha ta' omm bil-ghaqal u ezemplari, u rabbiet t-tfal b' dedikazzjoni. Il-hajja mizzewga kienet rutina ta' bilanc bejn il-familja, id-dar, ix-xoghol u d-delizzji tieghi u taghha..”⁸ Fix-xhieda tieghu jirribadixxi li martu “dejjem hadmet peress li hi bil-ghaqal.”⁹

Jghid li, meta martu u l-imsemmija Seguna bdew johorgu flimkien, huwa kien hass li martu kienet qed twarrbu, u fuq hekk kien jispicaw jargumetaw. Jghid li “dawn bdew johorgu flimkien ta' spiss, idoqqu l-pjanu flimkien, imorru weekends Ghawdex flimkien imorru films flimkien etc.”¹⁰ Fix-xhieda tieghu jikkjarifika li hu kien iqis din il-hbiberija,

---

⁷ Vol.1 – fol.181

⁸ Vol.1 – fol.140

⁹ Cit-1105/03 – Vol.1 – fol.82

¹⁰ Vol.1 – fol. 132

bhala “zejda izda platonika.”¹¹ u jammetti li kien hu li kien issuggerixxa lil martu biex tmur timxi ma' Elizabeth Seguna.¹²

Huwa jtenni li hu ma jixtieqx jissepara minn ma' martu u li “il-mira tieghi hija din: li nirrangaw u nirritornaw ghall-hajja mizzewga sewwa.”¹³

Illi mhux il-konvenut biss iddikjara li l-attrici hija mara bil-ghaqal u li matul il-konvivenza kienet ezemplari u rabbiet it-tfal b' dedikazzjoni; izda anke missier l-istess konvenut, li jghid: “Jiena sa ffit xhur ilu naf lil A bhala tifla mill-aqwa, ta' spiss [tigi] d-dar ghandna bit-tfal, iddur mal-mara tieghi, u tghix hajja li, fl-opinjoni tieghi, kienet ukoll ezemplari. Trabbi t-tfal sewwa, u lilna dejjem urietna rispetta.”¹⁴

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi fil-fehema ta' din il-Qorti l-kawza li wasslet ghas-separazzjoni bejn il-partijiet kien il-komportament egojst u nsensittiv da parti tal-konvenut fil-konfront ta' martu, u anke ta' uliedu.

Huwa minnu li l-konvenut huwa bniedem habrieki hafna u li jahdem sieghat twal, u wkoll ghandu hafna mpenji li jzommuh barra mid-dar u li dan, f' cirkostanzi fejn wiehed ma jkunx mizzewweg, huwa pozittiv hafna; izda meta ddecieda li jidhol ghall-hajja ta' zwieg, huwa ma setghax, la legalment u lanqas moralment, jibqa' ghaddej b' dik il-hajja a skapitu ta' l-impenji tieghu kemm bhala ragel mizzewweg, kif ukoll bhala missier. Fiz-zwieg il-prioritajiet tieghu kellhom jinqallbu fis-sens li l-ewwel kellha tigi l-familja tieghu, allura martu u uliedu, u sussegwentement id-delizzji li kellu.

Jidher li dan il-konvenut ma fehemux, u, ghalkemm huwa dahal ghall-istat taz-zwieg, xorta wahda baqa' bl-istess stil ta' hajja, bir-rizultat li ma kienx jghati hin bizzejjed lil martu li allura kienet taghmel hafna hin wahedha minghajr

---

¹¹ Cit.1105/03 – Vol.1 – fol.83

¹² Cit.1105/03 – Vol.1 f fol.84

¹³ Vol.1 – fol.133

¹⁴ Vol.1 – fol.166

zewgha, inkluz il-Hadd, bil-piz kollu tat-trobbija tat-tfal jaqa' kollu fuqu.

Minn dak li qalet l-attrici, mhux kontraddett mill-konvenut, jirrizulta li matul il-konvivenza matrimonjali, dan kien wera egojizmu qawwi fil-konfront taghha, u kien insensittiv ghall-bzonnijiet u xewqat ta'martu li jidher car li riedet tqatta' hin mieghu bhala zewgha.

L-artikolu 2 [2] tal-Kodici Civili jghid f' termini cari li "Il-mizzewgin ghandhom jeddijiet indaqs u jerfghu responsabbilitajiet indaqs matul iz-zwieg taghhom. Ghandhom id-dmir li jkunu fidili lejn xulxin u li jieqfu ma' xulxin kemm moralment kif ukoll materjalment."¹⁵ Jinghad ukoll li l-gurisprudenza tqis iz-zwieg bhala unjoni bazata fuq il-konvivenza diretta lejn il-benessere reciproku, il-prokreazzjoni u t-trobbija ta' l-ulied. Ghalhekk huwa car li l-partecipazzjoni tal-konjugi fil-hajja konjugali m'ghandhiex tkun limitata ghall-appogg finanzjarju u ghall-fatt tal-prokreazzjoni, izda z-zewg konjugi ghandhom jappoggjaw lil xulxin anke moralment.

Fil-kaz in dizamina, jirrizulta li l-konvenut, bil-komportament egojist tieghu, abitwali, fil-konfront ta' martu u ta' uliedu, kien wassal sabiex irrenda l-konvivenza matrimonjali nsupportabbli ghall-attrici li allura sabet svog fil-hbiberija li kellha ma' Elizabeth Seguna, konsegwenza ta' l-imgieba hazina da parti tal-konvenut tul is-snin tal-konvivenza. Dan il-komportament tieghu jikkwalifika bhala sevizzi fit-termini ta' l-artikolu 40, ghax il-karenza manifesta ta' affezzjoni u l-bruda da parti ta' konjugi fil-konfront tal-konjugi l-iehor, fuq certu tul taz-zmien, jikkostitwixxi mohqrija u sevizzi fil-konfront ta' dan il-konjugi, ghax jirrendi l-konvivenza matrimonjali nsupportabbli. Kien proprju dan l-atteggjament tal-konvenut li kien irrenda lill-attrici mdejqa matul il-konvivenza, u li eventwalment wassal, wara hmistax-il sena, ghas-separazzjoni.

---

¹⁵ Sottolinear tal-Qorti

Minn naha ta' l-attrici, din il-Qorti, ma tirravviza xejn censurabbli. Kif ammess mill-istess konvenut, u konfermat minn missieru, l-attrici hija mara bil-ghaqal ezemplari, li rabbiet lit-tfal b' dedikazzjoni. Rigward l-allegazzjoni tal-konvenut li martu kienet issostitwiet lilu bil-habiba taghha, il-Qorti tosserva li dan mhuwix sostnut mill-provi, anzi huwa kontradett minnhom. L-attrici cahdet din l-allegazzjoni, u spjegat x' wassal sabiex hi tibda u tkompli bil-hbiberija ma' Elizabeth Seguna: kien l-istess konvenut li, minflok impenja ruhu hu li johrog lil martu ghall-ezercizju, f' xi hin tal-gurnata, kien issuggerixxa li din tohrog mal-habiba taghhom. Kien proprju l-bruda emozzjonali da parti tal-konvenut fil-konfront ta' l-attrici li wassal sabiex martu tibni l-hbiberija ma' Elizabeth Seguna, liema hbiberija, huwa pacifiku, kienet wahda platonika u ntiza biss, sabiex l-attrici taghmel ezercizju, u wkoll taghmel tajjeb ghan-nuqqas da parti tal-konvenut.

Dan premess u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehema li z-zwieg ta' bejn il-partijiet tkisser irrimedjabbilment, minhabba sevizzi u ngurji gravi kommessi mill-konvenut fil-konfront ta' l-attrici, fit-termini ta' l-artikolu 40 tal-Kap, precitat. Izda l-Qorti thoss li c-cirkostanzi ma jimmeritawx l-applikazzjoni, lanqas in parte, ta' l-artikolu 48 ta' l-istess Kap.

Kura u Kustodja

Illi llum-il gurnata dan il-kap jikkoncerna biss lil minuri E li ghad ghandu erbatax-il sena, peress li twieled fl-20 ta' Mejju 1996; filwaqt li hutu l-kbar illum huma maggjorenni.

Illi ma hemmx dubju li, fl-interess ta' l-istess minuri, dana ghandu jibqa' jghix ma' ommu l-attrici, b' access liberu favur missieru, il-konvenut.

Dar Matrimonjali – 'Tal-Midra' Triq is-Swieqi, Swieqi

Illi bla dubju ta' xejn din tikkostitwixxi s-suggett principali tal-kontestazzjonijiet bejn il-partijiet. L-attrici ssostni li din tappartjeni liz-zewg partijiet fi kwoti ndaqs, filwaqt li l-konvenut isostni li din hija proprjeta' tieghu parafernali, u li l-attrici ghandha biss kreditu fl-ammont ta' €17,639

[ekwivalenti ghal LM7,572.20] li huwa lest li jhallas lill-attrici.

Il-fatti rilevanti huma dawn:

Illi fiz-zmien li l-partijiet kienu johorgu flimkien, giet identifikata bicca art fis-Swieqi minn missier il-konvenut, u gie deciz li tinxtara din l-art sabiex fuqha tinbeda d-dar matrimonjali tal-partijiet bis-sahha ta' self li l-kumpanija Culiat, proprjeta' ta' missier-il konvenut, kienet ser tghaddi lill-konvenut.

Ghalhekk permezz ta' kuntrattat¹⁶ ta' self u komprovendita ippublikat fit-3 ta' Gunju 1986, li ghalih deher il-konvenut biss bhala l-akkwired, l-imsemmija kumpanija selfet lill-konvenut is-somma ta' LM27,000 "out of which three thousand nine hundred pounds [LM3,900] are to be used to purchase a plot of land at Swieqi ... whilst the balance of twenty three thousand one hundred lira [LM23,100] will be utilised for the construction and the completion of works of the house to be built on the hereinmentioned plot of land.." fl-istess att sar l-akkwist tal-plot.

Minn dan jirrizulta car li s-self kien ikopri, mhux biss ix-xiri ta' l-art, imma anke l-kostruzzjoni u tlestija tad-dar.

Illi jirrizulta pacifiku li mit-2 ta' Lulju 1987, u allura qabel iz-zwieg, l-attrici bdiet thallas b' mod regolari nofs il-loan maghmula mill-kumpanija Culiat, u baqghet thallas dan in-nofs sakemm, wara z-zwieg missier il-konvenut hafrilhom il-bilanc tad-dejn. B' kollox, sad-data taz-zwieg kienet ghamlet 24 pagament.¹⁷ Hija, ukoll qabel iz-zwieg, hallset ukoll ghal diversi xogholijiet konnessi mad-dar, u li ammontaw ghas-somma kompleksiva ta' LM5,881. Dawn ix-xogholijiet fil maggjor parti taghhom kienu accessorji ghal bini, bhal plastering, madum, tiles, aluminium u bibien.¹⁸

---

¹⁶ Vol.1 – fols.48 *et seq.* – sottolinear tal-Qorti

¹⁷ Vol.1 – Dok.E3 – fol.160

¹⁸ Vol.1 – Dok.AA2 – fol.89

Verzjoni Attrici

Illi l-attrici tghid li “Qisu sitt xhur wara li bdejt nohrog ma’ F, huwa ppropona z-zwieg. Jien accettajt. Bdejna nfaddlu u nfittxu biex nixtru d-dar lesta. .... Il-ftehim li kellna kien li d-dar nixtruha flimkienu nhallsuha ftit ftit bejnietna. Kemm-il darba ddiskutejna l-mod kif konna ser niffinanzjaw ix-xiri.”¹⁹ Eventwalment il-konvenut identifika bicca art fi Swieqi, vicin id-dar tal-genituri tieghu, u li kien thajjar li jixtriha. Fil-fatt kien insista ma’ l-attrici li huma jixtru din il-plot, u kien qallha li missieru kien ser jsellifhom il-flus biex jibnuha.

L-attrici tghid li, ghalkemm l-art ma kinitx toghgobha, “fl-ahhar cedejt. Ladarba ..... F kien qalli biex inhalli kollox f’ idejh u missieru ghaliex kien jifhem hafna u kellu esperjenza. Dak iz-zmien kien ghad ghandi 19-il sena, u kollox kien gdid ghalija. Jiena hallejt f’ idejn F ghaliex kont nafdah b’ ghajnejja maghluqa, u ma kelli l-ebda raguni ghalfejn kelli niddubitha. Jiena qatt ma kont ghamilt negozju u emmint li F ser jiehu hsieb kollox f’isem it-tnejn li ahna..... Nerga’ ntenni li l-ftehim kien li l-proprjeta’ tinx tara minnha t-tnejn u nhallsuha flimkien, u F [bl-ghajnuna ta’ missieru] kien ser jiehu hsieb l-affarijiet ghalina t-tnejn.”²⁰ Fix-xhieda taghha tghid li “Jiena kont staqsejtu [lill-konvenut] jekk kienx hemm bzonn li nkun hemm; u hu qalli li le, ghax huma [F u missieru] kienu nies ta’ esperjenza.”²¹ Hija tirribadixxi li kienet tafda lill-konvenut.

Wara li kien sar il-kuntratt il-konvenut gharraf lill-attrici li setghu jibdew jibnu d-dar, u li “missieru kien selifna l-flus, u F qalli li ta’ kull xahar kellna nhallsu LM105.70 li minnhom jien kelli nhallas LM52.80. Fil-fatt kull xahar jiena kont inhallas sehemijem dejjem bil-fehema li d-dar hija taghna t-tnejn.”²²

Tghid, li wara z-zwieg hi kienet ghamlet perijodu b’ zewg impiegi u baqghet taghti l-kontribut taghha, sakemm darba

---

¹⁹ Vol.1 fol.61

²⁰ Vol.1 – fol.62 – sottolinear tal-qorti

²¹ Cit-1105/03 – Vol.1 – fol.92

²² Vol.1 – fol.63

I-konvenut informaha li missieru kien hafrilhom d-dejn li kellhom fuq id-dar. Fix-xhieda taghha tghid li I-konvenut qallha hekk: "Ghandi ahbar tajba – Missieri hafrilna d-dejn."²³

Verzjoni Konvenut

Dan jghid li "meta xtrajna l-plot konna fi triq ghaz-zwieg.....Jien xtrajt il-proprjeta' ghax kont ghaz-zwieg.....is-self li ghamel missieri fuq din il-proprjeta' kien jithallas minni u minn A"²⁴. Huwa jghid li "mis-self li hadt minghand missieri thallas il-gran parti tax-xiri u xogholijiet tal-bini. Imbaghad A ghamlet kontribuzzjonijiet ghall-finishing.....Bhala flus ma nahsibx li hrigt daqsha ghax hi ghamlet il-bathrooms u tibjid fost furnishing orhajn. Il-loan lil missieri ma thallasx kollu ghax hu kien haferhieli, u b' dan il-fatt jien kont infrumajt lil A li hafrilna l-loan."²⁵ Jghid li, qabel ma xtara l-plot, huwa kien informa lill-attrici li missieru kien ser "jisellifni l-flus ghalih ... wara li nxtrat il-plot .... Jien ghidt lil A li kellna nhallsu jidhirli circa LM105.30 fix-xahar u li konna ha nhallsuhom bin-nifs."²⁶ Jghid ukoll: "A kienet thallas fil-loan daqs kemm kont inhallas jien, ghax kienet l-gharusa tieghi."²⁷

Fix-xhieda tieghu jghid li ma jftakarx jekk A kinitx ikkontirbwiet ghall-purchase price ta' l-art, xi LM3,900. Jghid li hu ma jafx il-ligi, u kien jahseb li fiz-zwieg kollox isir taz-zewg partijiet 50/50, u ghalhekk kien jahseb li d-dar tappartjeni liz-zewg partijiet fi kwoti gwwali. Jghid: "Jiena sirt naf li d-dar fejn noqghod hija tieghi personali biss wara li rcevejt l-ewwel ittra minghand Dr.Anthony Ellul u l-Avukat tieghu spjegali l-ligi."²⁸

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Illi din il-Qorti tikkunsidera l-verzjoni moghtija mill-attrici aktar verosimili u aktar konfacenti mal-provi, minn dik moghtija mill-konvenut; di piu, din il-verzjoni ssib konfort ukoll f' partijiet mix-xhieda ta' l-istess konvenut.

---

²³ Cit.1105/03 – fol.96

²⁴ Cit.1105/03 – fol.77

²⁵ Cit.1105/03 – fol.77 – sottolinear tal-qorti

²⁶ Ibid

²⁷ Ibid – fol.78

²⁸ Cit.1105/03 – fol.86 tergo

Ghalhekk din il-Qorti hi tal-fehema li jirrizulta sodisfacentement provat li qabel ma sar il-kuntratt tas-self u akkwist ta' l-art, il-partijiet kienu ftehm u li l-art li kienet ser tigi akkwistata kienet ser tigi akkwistata mit-tnejn, sabiex fuqha tinbena d-dar matrimonjali tat-tnejn, u li, kemm ix-xiri ta' l-art, kif ukoll il-bini tad-dar kien ser isir permezz ta' self li ghalih kellhom jaghmlu tajjeb it-tnejn ugwalment.

Dan johrog car mill-fatt li, malli sar il-kuntratt, u l-kumpanija Culiat ghamlet is-self, u allura minn qabel iz-zwieg, l-attrici bdiet thallas regolarment nofs ir-ripagamenti tal-loan, u damet thallas sehemha sakemm il-konvenut informa li missieru kien "hafrilna" il-bilanc. Barra minnhekk, dejjem qabel iz-zwieg, hija kienet hallset ghal xogholijiet li saru fid-dar, u li jammontaw kompleksivament ghal somma li fiz-zmien it-tmeninijiet, kienet wahda sostanzjali, u li dawn ix-xogholijiet kienu tali li jakkrexxu mal-immobbli. Dan ma kienx jaghmel sens li kieku l-attrici ma kinitx konvinta li d-dar kienet giet akkwistata f' isimha wkoll, u li dan seta' jsir biss bi ftehim bejn iz-zewg partijiet pre ordinat ghall-kuntratt.

Illi l-fatt li l-attrici la hadet parti fin-negozjati, la dehret fil-konvenju, u lanqas dehret fil-kuntratt ma jimmilitax kontra din il-konkluzjoni, ghax il-provi juru li hi ma kinitx dehret ghax il-konvenut kien qallha li ma kienx hemm bzonn li tidher u li kellha thalli f' idejh u f' idejn missieru li kienu nies tan-negozju; ukoll, u senjatament, hija ma kinitx dehret proprju ghax kien hemm il-ftehim bejn il-partijiet li hu jidher ghalha wkoll. Kien ghalhekk li, hi, sussegwenti ghall-kuntratt, ma sabet ebda oggezzjoni li thallas nofs il-loan, u wkoll ghal diversi xogholijiet, qabel iz-zwieg.

In fine jigi osservat li, kuntrarjament ghal dak li l-konvenut sostna fin-nota ta' l-eccezzjonijiet tieghu fis-sens li l-attrici semplicement "ikkontribwiet biss ghat-tlestija tad-dar", il-provi dokumentali juru l-kuntrarju. L-kuntratt fuq indikat jghid espressament li s-self kien qed isir kemm sabiex tinx tara l-art kif ukoll sabiex tinbena d-dar, u ghalhekk meta l-attrici bdiet thallas nofs il-loan, hija kienet qed

thallas nofs dawk il-flus li ntuzaw, mhux biss biex tinbena d-dar, izda anke biex inxtrat l-art.

Dan premiss u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehema li meta l-konvenut deher fuq il-kuntratt ippubblikat fit-3 ta' Gunju 1986 huwa deher ghan-nom tieghu proprju kif ukoll ghan-nom u fl-interess ta' l-attrici, u dana, in forza ta' mandat moghti mill-attrici lill-konvenut naxxenti minn ftehim express bejniethom. Ghalhekk id-dar bl-isem 'Tal-Midra' Triq is-Swieqi, Swieqi hija proprjeta' taz-zewg partijiet fi kwota ta' nofs indiviz kull wiehed.

Divizjoni

Konformament mal-premess, jekk il-partijiet ma jiftehmuq dwar il-valur prezenti ta-dar illum, il-Qorti qed tinnomina lill-perit arkitett AIC Mario Cassar bhala perit gudizzjarju ghal dan l-iskop sabiex jaghmel stima tal-valur tad-dar illum; ukoll, qed tinnomina lill-istess perit sabiex jirrelata dwar jekk il-fond huwiex komodament divizibbli f' zewg porzjonijiet ugwali, u f' kaz li hu hekk divizibbli, il-fond ghandu jigi diviz f' zewg porzjonijiet ugwali fil-valur, li ghandhom jigu assenjat lill-partijiet permezz tax-xorti; jekk mill-banda l-ohra l-fond ma jkunx komodament divizibbli, tordna li, fiz-zmien sena millum id-dar tinbigh fuq is-suq hieles bi ftehim bejn il-partijiet, wara liema perijodu d-dar tinbigh that l-awtorita' tal-Qorti, ghall-prezz mhux inferjuri ghal dak stabbilit mill-imsemmi perit; u wara li tinbigh id-dar, ir-rikavat jinqasam b' mod ugwali bejn il-partijiet.

Komunjoni ta' l-Akkwisti

Mobbli ezistenti fid-dar konjugali – Illi annessi man-nota guramentata taghom il-partijiet ipprezentaw listi ta' oggetti mobbli, ezistenti fid-dar konjugali; u li, filwaqt li uhud minn dawn l-oggetti gew indikati bhala proprjeta' parafernali tal-partijiet rispettivi, il-kumpliment huma assi tal-komunjoni.

Illi l-listi prezentati mill-attrici huma d-dokument B a fols.31sa 36 tal-process, u dawk prezentati mill-konvenut huma d-dokument PG a fols.44 sa 51 tal-process, u li

kopja taghhom qed tigi annessa mal-gudizzju odjern sabiex tiffirma parti ntegrali minnu [Appendici A u B].

Illi in propozitu l-Qorti tirreferi ghall-konsiderazzjonijiet maghmula mill-perit legali li, filwaqt li qabblet li l-mobbli ndikati mill-attrici fil-lista tan-naha tal-lemin tad-dokument B a fol.31 ghandhom jigu konsidrati bhala proprjeta' parafernali taghha, stante li ngiebu provi dokumentali in sostenn; il-perit legali cahdet il-pretensjoni tal-konvenut li l-oggetti ndikati minnu fil-lista PG a fols.44 sa 46 huma proprjeta' parafernali tieghu, u dan, stante li ma ngabux provi in sostenn ta' dak allegat minnu, ghajr ghax-xhieda tieghu.

Illi l-Qorti tikkondividi l-konkluzjoni tal-perit legali li, stante li l-konvenut ma gab ebda prova, ghajr ghax-xhieda tieghu, dwar il-fatt sostnut minnu li l-oggetti ndikati fid-dokument Pga fols.44 sa 46 huma parafernali tieghu, allura dawn ghandhom jigu konsidrati bhala formanti parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti. Jigi osservat li, min jallega jrid jipprova dak allegat minnu, multo magis f'kaz ta' kontestazzjoni, u ghalhekk kien l-oneru tal-konvenut li jipprova, kif ghamlet l-attrici, li l-oggetti ndikati fl-imsemmija lista huma parafernali tieghu.

Ghaldaqstant tordna li, filwaqt li l-oggetti ndikati fil-lista a fol.31 jigu mghoddija lill-partijiet rispettivi bhala proprjeta' parafernali taghhom, il-kumplement ta' l-oggetti, indikati a fols.32 sa 36, ghandhom jitqiesu bhala formanti parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti, u ghalhekk ghandhom jinqassmu bejn il-partijiet b' mod ugwali. In propozitu l-Qorti tordna li dawn l-oggetti, jew jinqassmu, bi ftehim bejn il-partijiet; jew, fin-nuqqas ta' ftehim, jinbighu meta tinbigh id-dar, fuq is-suq hieles jew taht l-awtorita' tal-Qorti, wara li jigu stmati mill-istimatur Vincent Ciliberti li qed jigi nominat espert ghal dan l-iskop.

Kontijiet Bankarji

Dawn huma ndikati mill-perit legali fir-relazzjoni taghha, u senjatament a fol. 304; u l-Qorti taqbel li l-bilanci fil-kont savings u l-kont kurrent bin-numri rispettivi, 024059138 u 002006062050, mal-HSBC, f' isem il-konvenut, ghandhom

jinqassmu wgwalmart bejn il-partijiet; filwaqt li l-kontijiet fil-Bank of Valletta, fuq isem it-tfal tal-partijiet, ghandhom ikomplu jigu amministrati mill-partijiet sakemm it-tfal jaghlqu tmintax-il sena meta allura dawn il-kontijiet jirrivertu fuq isem it-tfal.

Ghalhekk tordna li l-kontijiet bankarji fuq imsemmija jigu assenjati kif fuq indikat.

Vetturi

Illi anke f'dan ir-rigward, il-Qorti taqbel mal-konkluzjoni tal-perit legali; u konformament tordna li l-vettura Vauxhall Nova BBD uzata mill-attrici tigi assenjata fl-intier taghha lill-istess attrici; filwaqt li l-vettura Volkswagen Golf uzata mill-konvenut tigi assenjata lilu fl-intier taghha.

Manteniment

Illi mehuda c-cirkostanzi kollha, kemm dwar il-mezzi tal-partijiet, u l-bzonnijiet tal-minuri E, il-Qorti tikkunsidera gust li, l-konvenut jhallas lill-attrici bhala manteniment ghal dan il-minuri s-somma mensili ta' €350 [ekwivalenti ghal LM150], oltre l-ispejjez kollha relatati mas-sahha u ma' l-educazzjoni tieghu, inkluzi trasport, uniformi, stationery [computer komplut], u attivitajiet extra kurrikulari, kontra d-debiti fatturi jew ricevuti, u dan, sakemm it-tifel isir maggjorenni. Minn naha taghha l-attrici ghandha l-oneru tal-kura u kustodja tal-minuri, u qed tghati l-kontribut taghha f' dan ir-rigward b' dan il-mod.

Illi rigward l-attrici, il-Qorti tosserva li mill-provi ma jirrizultax sodisfacentement li din tbat minn xi kondizzjoni medika li timpediha milli tahdem u tiggenera ntrojt ghalha; u, ghalhekk, din il-Qorti, filwaqt li tafferma d-dritt ta' l-attrici li, fil-kaz li nvolontarjament din tisfa' minghajr mezzi adegwati ghal-ghejxien taghha, titlob manteniment minghand il-konvenut bhala l-parti hati tas-separazzjoni; izda rebus sic stantibus mhux qed jigi fissat manteniment ghalha, stante li l-attrici hi kapaci tahdem u tiggenera ntrojt.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi:

Kopja Informali ta' Sentenza

- [1] tilqa' l-ewwel talba, u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet, tort tal-konvenut;
- [2] tilqa' t-tieni talba, billi tordna x-xoljiment tal-komunjoni ta' l-akkwisti; u tillikwidaha u tassenjaha fis-sens fuq stabbilit u ordnat fis-sezzjoni ntestata "Komunjoni ta' l-Akkwisti",
- [3] tilqa' t-tielet talba, fit-termini taghha, filwaqt li tiddikjara li l-attrici hija proprjetarja ta' nofs indiviz tal-fond 'Tal-Midra' Triq is-Swieqi, Swieqi;
- [4] tilqa' r-raba' talba, u tordna li d-dar matrimonjali tigi diviza kif fuq stabbilit u ordnat fis-sezzjoni ntestata 'Dar Matrimonjali'; u tordna li fi zmien sena millum il-partijiet jivvakaw id-dar konjugali;
- [5] tilqa' il-hames talba, kif fuq stabbilit u ordnat fis-sezzjoni ntestata 'Komunjoni ta' l-Akkwisti';
- [6] tilqa' is-sitt talba limitatament kif fuq stabbilit u ordnat fis-sezzjoni ntestata 'Manteniment';
- [7] tilqa' s-seba' talba fit-termini kif fuq stabbilit u ordnat fis-sezzjoni ntestata 'Kura u Kustodja';
- [8] tichad it-tmien talba;

L-ispejjez kollha jkunu a kariku tal-konvenut.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----